

گاؤری جب اولاد رسالہ

جون 2007

کلام، سوات

گاؤری

شمارہ نمبر 15

kcskalam@gmail.com kcs_kalam@yahoo.com

⇒ خطاں پتھے

کلام کلچرل سوسائٹی

محلہ محبت خیل، پرانا بازار، کلام، سوات

http://www.geocities.com/kcs_kalam

فون نمبر: 0946-830753

مدیر اعلیٰ محمد زمان ساگر

مدیر گل رحمان

معاون مدیران شمشی خان، عبدالعلی

نمائندہ اتروڑہ وزیرالملک

نمائندہ اوشو شیرالله

اداریہ

ائی حفاظت کو تباہی؟

دُنائے مئ مخلوقاں ایں بیت ره اتفاق ٿھو اوں تانی مالیں اپینہ حفاظات نہ کیر ترے سه لُوٹ ٻوئیں۔ ایں بات پا تمام دُنائے قبولینت اوں قیمتی شئیں حفاظات بار گران۔ تنهی اوں اسان خاق بار آشان۔ قیمتی شئیں حفاظت کے خوکیدار گاس ترے تأس بار سوچ ده گشان۔

موم قومہ پا آج تنهی 22 کالہ پېھرمال شید لیت بِردمو قومی خزان تباہیں دیش که بار تیز روان ٿھو۔ آمہ تانی خزانیں حفاظت ره غور شروع کیر۔ خوکیداران گشوگان فیصلہ ہو۔ زنگلان سرکیری افسران ره پا دباؤ تلو۔ ترے بیکورآن صدق سه تانی شریک مالیں حفاظتاناں ارادہ کیر۔ خدائی پاکہ اسون بیکوران سوچ کہ بیری ایں قوم کہ دُو سبب کیر۔ آک ته زنگلان محکمہ بارایاں امداد سمان ایں بیت کہ تیار ہو اون آم کہ شو لک روپئی منظور کیر۔ تن ده این قومیں شریک ۱ مشین شئی۔ خیقین دی مشینان ترے اڈا ختم ہو۔ دی ۱ کمیٹی پا چاجینت۔ ایں کمیٹی ۱ بیکوران اخلاص سه کار شروع کیر۔ آمہ نہ کاس کہ تیکا دیت ترے نہ ای اپان ما ٹیکیداران چائے۔ آمہ ۱ دوسین تانی دیاڑی صرف داش ترے دُو بیش روپئی مقرر آکیر۔ ایں اتیک دیاڑی ده تامہ تانی ڏهار پا گرڻی ترے قوم کہ مزدیری پا کیر۔ اچھوٹ وخت مئی داش ترے دُو بیش زر سلیپر قوم کہ شئی مءی ڏپو دیت۔ آمہ سلیپرین قیمات داش لک رته دُو کروڑ روپئی چاجینش۔

قرآن مئی خدائے پاکان واضح فرمان ٿھو۔ ارو "تھے میں دا گیل ره شکر کیر ترے یہ تھاکہ دی پا بار دیاں، ترے تھے ناغکری کیر ته تھو کو ماں عذاب بار سخت۔" مُوں قوم که خدائے پاک بدایات دئی۔ مه تانی تنهی خوکیدارانیں قدر نہ کیر۔ پره اُللہ تام کہ کھرکیل تلی۔ تام دُھوکیر تسون بھاگ ره دی خلق گس۔ نام خوکیداران کہ دیاڑی پا رأت کیر تی تام ما افسرآن چائے۔ تامہ اپان کہ دی مزدوران گشی تام شا کار کراشت۔ اسون ایں افسری کہ بِری بھی دی خسیدآل پیدا ہو۔ تامہ بھی ایں کمیٹی پا ختم کرا دی تانی جوڑیں کمیتی چیئی۔ زنگل تھی مُوکہ شاک مشین کہ یا شا۔ چرائی ہوشیت۔ پره صرف کیسوناں تی تنخاں پانس ما علاوه دی کئی شئی اِتھائے قومہ نہ لکیش۔ زنگال پا لیس۔ قومی مشین پا بند ہی۔ جمع بوگال پانس پا لس۔ موٹو کمیتیان دی پا زیات چاجینت۔ تسون کار صرف نیم آبادی والا ما کِشکنان گاشی تلوگ دھروت۔ دی ته کی کار نا ٿھو۔

موٹو نیم کمیٹی پا حران تھی اون ڪناں گری؟ ترے قوم پا حران تھی اون ڪناں گری؟ این سوالیہ نشان ره غور پکار ٿھو ترے لنگیل غلطیان ره غور پکار ٿھو۔ کا اینچھله ہو۔ کروڑونہ روپئی جمع ہی ترے کھنگ

گئی؟ قومی مشین کا بند ہی ترے ہار لام مئی غیر قانونی مشینان کا کُلاؤ بی؟ خاص کر ایں جو لاگ رہ باار غور پکار ٹھو. زنگال چھنوگ رہ پابندی تھی. خیق ده کن زنگال کاٹ کیر ترے کمیٹی والا تام نہ چھورنت ترے مشین پا بند تھی. دی بام کہ نام ہوٹل چاجنت. تام کہ یامیں کمی نات. ائی بُج کہ قصہ ٹھو؟ آس کہ مُون عقل کار نہ دئینت. مشران متال گران ارو ہار کا دیداں سپار مئی تھو. امی سوالوناں جواب کمیٹی والا کہ ترے قومان مشران کرے ٹھو.

مُون خلق ترے اسوں جھالت چھڑیل: .صدام حسین، گلبرگ، اُتروڑ

کری. مون خلق اتهوسه تال دا پاک کوچر شا نون تھوس هو ارو مه جھالت تھی نکس. جھالت تھی نِکاگیں مطلب ایں نوں مه ران سوچ ترے فِکر کری. تانی ذهن پاک کری. اپان ترے تانی خدائی پویشنی.

مون خلق باار ضدی. آم آک دی سہ بار پھیشجان. آ زمان ایچھلان آشومون مون لام مئی تو بیکان رواج آش. آم مئ کوم گیل کھاکہ لانش کو نہ لانش ترے تو بیک نہ خامخہ گیننش. ائی این نیں کیر اوں ما حول ایچھلان آش. مه ایں مننش اوں ماحول ایچھلان تھو. ماحول ته اپان ما نہ چاجاں آس ته خلق چیں. آج پا مون لام مئ آمانوش ما تپوس کیر ہوں تو سباق کا نہ منت؟ سہ تھے کہ این جواب دیاں ہوں مو لام مئ سبقان ماحول نات. تھوکو آجوگ ترے میچوگ خلق مئ کہ فرق درو. جھالات ته ما مئ موٹو پا تھی. آج مه تو بیکان بھاگ رہ سبق مئ آک دی سہ پھیشیجو ته مون ماحول اپینہ سبقان چاجاں. مه سباق منی ته تانی

مه اصل تھی کھنیں خلق. آ زمان ایچھلان پا آشو مون امی لام لام مئ خڑاک پا نہ آش. دُنایاں هار گوش گوش مئ نیم نیم ایجادات ہوشیت. هارہ مو کہ سبق رہ زور دِت. خلقہ سباق منی تی تانی حالات بدلاگیں کوشش کیر. ان مئ کوم ته کامیاب ہو ترے کن ئی شید نہ لا تی جھالتیں انچیک مئ درو.

ایں ته ما کہ خدائی پاکہ پا منوت ہوں " یہ تھیں وختائی آ قومیں حالات نہ بدلاں ہوں کتھائی تیں قومہ اپینہ تانی حالات بدلاگیں کوشش نہ کیر ته ". این پیغام ته ما کہ علامہ اقبالہ پا تانی این شعر مئ دیت.

خدا نے آج تک اس قوم کی حالت نہیں بدلى

نه هو جسکو خیال اپنی حالت آپ بدلنے کا مون خلق آج پا تھیں جھالتاں زمان مئ تھی. جھالت تھی نِکاگیں این مطلب نہ کو مه تانی ثقافت ختم کا دی قومیں ثقافات تانی

پا ختم هی. تانی قوم بچ کروگیں کیر ما ک
این پکار تھوؤد مه سباق منی جھالت تھی
نیکاگیں کوشش کری.

حالات بلاباء۔ آج دُنائی مئ بار جب ختم
ھوگ رہ تھی. مه سباق منی تھے مه تھوکو
تانی جب تے تانی ثقافت زوال مان بچ
کرباں. کیں قومیں جب ختم ھی تھے تھمیں قوم

مئ ره لنگیل سختی

چُرتیل :محسن الملک صیاد، گلبرگ، اتروڑ

جمع هو تے بار ٹیل ھوشیت. بومال ران کے
تیز تیز ھوشیت. تے رتهائی سیماٹ واشت تے
موں تھوس واداشت. یہ پوہ هو موں لکھ اپاں
بچ کرجنش تے پوری نہ کوٹھار جنت. مئ
اپاں کالجاح دویام چت تھی اپاں پھاڑ ده
چھورو. میں تھیرہ کتاب آشو تام آن چن هو.
ماں کھور پا شت پرہ تیں ساتھ کئ شیلاگ
نه جانو. ھوں شیکھ یائی تے کھورہ شول
نکس. تقریباً آ باجا را کھ فضل الہی خیال
تے سعید روشن ساگرہ مئ ہسپتال پھر نو.
تیماک ایکسرے گڑی تے خارات آشو پرہ
شول ماں کھورہ آش. بوملاں جل هار پونج
ملٹھ باد ینش. تیں دوس موں بار سختی مئ
لنگو.

ایں دوس میں زندہ گیاں بار گراں دوس آش.

یہ آج اپاں ره لنگال آ قصہ چوڑنٹ. خدائی
تیں چھلاں دوس دیگیران کسی کھ نہ
پشاگ. یہ جھانزیب کالج مئ سباق مناں.
۲۰۰۵ مئ کان روزان مہ یاں تسان چوٹ
دوسہ (۸ اکتوبر رہ) بار خطر ناک بومال
ییش. تیں بومیل ما کھ بار خلک میرش تے
بار نقصان ھوش. تے یہ پا اتوشی زخم
ھوش. تانی ایں قصہ یہ بیان کرنٹ. یہ تے ماں
جا سارہ کالج پھر گاٹش. سوکس آں کلاس
آش تے بیردون اجائے بومیلان آ جل یائی. ماں
سویہ اپاں ڈاوا کھ چائے تے موں پروفیسر ارو
"آرام سے" پرہ تیں جل "آرام سے" آن نہ
آش. سوموں بار کھ ڈاوا. موں کلاس کالجاح
دویام چت را کھ آشو تے واکھ واگیں کیر
صرف آ پوری آش. سوا لوکوٹھر پوری کھ

تباهی تے بربادی

چُرتیل : ماسٹر خوشحال خان، مٹلتانی

شیت. خلق سوا تان تانی لار تھی بار ک
نیکس تے نینیں غارتی ک گا۔ تھی بھا اوڑالہ
موں لام سه خلقاں جائیدادونہ پا خراب تراب
کیر سوا لامیں بجلی پا تباہ تے برباد کیر. آج
تھی دوس خلق سوا انچیک مائی تھو. موں

موں لام مئ یعنی مٹلتان مئ کھوپتانہ آسمان
مائ آگہ یاگ. اچھوٹ ساٹ مائی آسمانہ بار
خطرناک چال ھوشت. ناخاپہ آگہ موچوگ
شروع ھو. اچھوٹ ساٹ مائی این چھله
اوڑال روان ھو اون چنڈار تے ڈزار ھو

پا نه پہشابت. مشکل سے کalaman تحصیل شید کرانت.

آخر مه سوا لامین خلقہ ایں بیت رہ اتفاق کیر اُون تانی مداد اپینہ گری.

تحصیلان ناظم صاب پا دی دوسہ موقا ک اوکس. تاس کہ مہ تانی افسوس تے سوالات کیر. کشید ان تھی پھر کہ تسیں خوش. مہ بار باؤس خلق تھو. مہ تانی جولاگ میش کہ

سیلابونہ

چُنڑیل: محمد ریاض، ملتان، کلام

واقعا تھی بار خپہ ہو. آس مائے کہ مالی نقصان تو شی بار هو پرہ خدائی پاکہ انسانانہ پرده کیر. آس رہ پا مہ بار شکر گڑی. خدائی پاکہ انسان مرگ ما بچ کیر.

رات چوئی باجہ رہ آگہ دیت. سارہ اجائنا شید ہی ارو اوطن مئ سلیلابونہ ہوت. دیگیر مہ چو تانی ایچ دہ بیرو تے باٹینا خورڈ واش. تاس تھے غریب عوام کہ بار نقصان ہو. چور پونج سا خورڈ اپان سہ رأت کیر. چور پونج جنیڑو پا نقصان ہو. اشویش غریب عوام این

منصور حلاج

چُنڑیل: فضل اللہی، اتروڑ

منصور تاس کہ ارو مو کر تو پا دیئر میں بٹھ دیئ۔ تین ایس تاس کہ ارو نہ نہ تو مکھ خامخہ آ سیچ منئ۔ منصور ارو یہ سیچ منم تے تو دیئل ایس هو یا مئ سہ کا جولینت۔ این بیت رآ کہ تین ایس کہ روشن یائے تے تن پا تسیں بٹھ دگ شروع کیر.

ایں واقعہ تھی ما کہ پتھ شجنت اُون سیچ بار تیک ییں۔ منصور آ ولی انسان آش۔ اللہ پاک سہ تسیں اتیک شوک آشی مو سہ تانی تے اللہ پاک آ وجود می کہ فرق نہ کرش۔ این وجہ آشو مو خلق تاس کہ ارو ان خدائی آ دعوه کیت.

منصور حلاج میچوک زماناں آ مشہور ولی آش۔ تسان بارا مئ ایں بات بار مشہور آشی اوں تن خدائی آ دعوه کیش تے سزا مئ تاس کہ پھانسی دیش۔ تسان بارا مئ آ لکوٹ قصہ چوڑن۔

آ دوس ہوموں بار خلق تسیں بٹھ دیانش۔ تے تاس بار زخم کیش تے اکثار خلق تاس کہ لونی مننش۔ آ دوس سہ آ تمان توہ آرام کرنش۔ تے آ ایس تاس کہ بیئے تے تاس ما تپوس کیر اوں این خلق چھیں کا بٹھ دیا؟ منصورہ جواب دیت اُون یہ سیچ مناں ایں نیں کیر خلق میں بٹھ دیا۔ ایسے تاس ما تپوس کیر اوں تو کھیول سیچ منا؟ آ سیچ منا۔

اللأج جين تھي

چُنڑيل: شاه نواز شاني، صالح آباد، اتروڑ

نيڪس اُون مئ که گُوت کھائي. ان مئ اسان گان دور شروم پا بازار تھي يائی. حيا آ سوا حال تاس که مني. شروم ارو ائ ته که بات نه. يه چو تاني جا گي ينت. ائ تاني جا پته نيكس. اسان جا آس پشی لا تيز ہو اُون مئ تاني جا اين ٻرے که ايچھلان جولاگ کيت. يه ڻٹو. گان دور که کھيکي ڻوک پشمam. غيرات ميش تاس پته شروم ، حيا پا آم پته روان ہي. اسيں ٻرے لالچ سوچ کير اُون ام کھنگ روان ہوت. ائ پا نيكس. آم باره حده گا ترے غيريٽان ڻوکه آ ڪُووائي ييئ. تن غيريٽ مئ يا پھريکي ڪُووئي وا دا اپان ٻميшиں کير ختم کير. شروم سوچ کير اُون يه پوت که نوٹو ترے خلق مناں ارو آن جا دولينين کير ڪُووئي وا تلى مارو. ٿن پا ڪُووئي وا پھريکي دت. ان مئ حيا پا ڪُووئي که ٻهیچ. آن سوچ کير اُون اسوں دی جا ہوش ته يه واپس چو تاس سه باوه گرينش. ڻوٹو يه که گرم ارو ان پا پھريکي ڪُووئي وا دت. لالچ پهيش ٻردمو لامو ڻورت. آن سوچ کير اُون لکه اومن جن پا ہوش ترے مئ خامخه بار ک ديانش. يه کا اسوں کير اپان مارم. اين مني لالچ واپس ہي. تنهين دوس غيرات، شروم ترے حيا ڪُووئي وا چو دبعن ترے لالچ آجيڪ تاريڪائي جين تھي.

دموک زمانه دو جؤو آش. گاناں نام شروم ترے لوکان نام ئ غيرات آش. اسوں بئ ترے بوب دوامو ڻورش. ڏویه ڻو باوا نه کيش. غيرات آ دوس ارو گان دور مئو تھي راکه بار تکليف تھو. کشكه جوڙ سه تھكه باوه کري. امه چو دی آ لامه آ ٻيرے جوشی ترے تسان باوه گان دور شروم سه ہو. اين ايسان نام ئ حيا آش. غربیي آن وخت آشو لوک جا غيرات ارو گان دور مکه اجا زات ده يه بندوستان پھر چو مزديري کرنت. آن گان دور ما إجازات گي پياده روان ہو. ايمما شرومین ٻيرے پيدا ہي. آم تسان نام لالچ تھي.

باره زمانه باد لالچ پانس گللي تئ وaps يائی. ائ تاني لام شى کھيکي داخل ہو ترے بيردمو اوس راکه بار سيليخه ٻيرے تھي. آن تاس پشی سه آس خوش ييئ. آن سوچ کير اُون شارده شى که چوتئ گان دور که منم اُون اين ٻرے مکه گط ده. ائ شى که يائ ترے حيا آ آس پشی بار خوشحال ہي. ائ تاس که ارو جاجه تيمما اوس راکه آ ٻيرے آش سه مئ خوش ييت. يه تاس اپانکه باوه کرنت. آم دوا جولانش ترے تن مئ لالچ دره لنگي. تن يا تاني کاكا که تھير چليئ. غيرته تپوس کير اُون اين ٻرے اوس ره آش. حيا ٻسى تاس که ارو ائ ته مين ٻرے، چهان بچوگ تھي باد پيدا بيش. غيرات بار خپه ہو. سه ليجه شيطائ

آ باچاں سوال

چُنڑیل: حضرت محمد نیازی، دوشیک، نبل، کالام

نِکانت، تن مئی نماز والہ نماز پھوٹانت، لیس تلاوات باس کرینت تے روزدار روز پھوٹانت.
مناں ائی کنائ؟

بارہ خلقہ جواب نہ داواگ تے تام بند کیر. لیس ریاست مئی ا زمیدار آش. تسان ا پو آش تسان نام راجو آش. راجو پا تانی قسمتائ معلوم کروکه دربار که یائے. درباریہ لیں منو ارو تو تانی زندگی ما دات آ؟ تئی جواب نہ داواگ تے باچہ تھئی بند کرآن. بارہ ساتھ پت آس باچا که نو. باچا آس کلمہ پا لیں سوال منو. راجو سوچ وا گا. بارہ ساتھ پت باچا ک ارو سے ا فوجی آش. جار پھر گاش. لیں دورآن مئی اسوں شیکہ شید یئے اوں سے شہید ہو. اسآن وجہ ده اسان پو اسآن قضا نماز کرنش، لیس ای تلاوات کرینش تے یہ ای روز تھاں. تن مئی لیں فوجی درآن ره نکاس تے آمہ اسان قضا نماز تے روز باد کیر. کیک اوں فوجی جن یائے. باچا آس کے شباباشی پا دیت تے انعام پا دیت. تے خاص انعام آسکه تانی ہرے ماہ رخ پا دیت. کتیک ٹیمہ باد باچہ مور راجو لیں ریاستان باچہ.

آ ریاست مئی مسلمان باچہ آش. ائی بار نیک تے عادل آش. سوا خلق آس ما خوشال آش. باچیں آ ہرے آش، ائی آس کہ بار ہوب کرنس. کیک اوں بارہ وختاً باد پیدا پیش. تسان نام ماہ رخ تھاں.

ماہ رخ بار رین آش. سہ پیدا ہی تے باچہ بار خوشال ہو تے تن لیں موقع رہ جشن مناؤ کیر. تاتھ پت وطن مئی خوشیلی یا شیت. ا وخت یائی ماہ رخ بادان ہی. باچا کہ اسان باوان فکر ہو. باچہ ای گھنار پا ہو. باچہ اینچھلان ا عقل مندف مانوشان تالاش مئی آش اوں سے دیگر باچھات پا چلاوائے تہ.

ا دوس باچاں ا ہو خیار وزیرہ آس کہ مشورہ دیت. تن اعلان کیر اوں کن ما سوالان جواب ا گھنٹاں دنہ دنہ دیت تے تأس کہ یہ انعام پا دئنت تے تانی ہرے پا تأس کہ دئنت. جواب نہ دیت تے بند کرنت اوں دی کاس کہ سوال نہ منئی تہ.

لیں جولاگ بیجی بار خلق تانی قسمات معلوم کروگین کیر یاگ. باچہ بار آک کہ سوال منوشت. ارو ا باگ شی ا مانوش نماز کرنت تے ا لیس ای تلاوات کرینت تے آک ای روز تھاں. اجانہ دران رہ ا مانوش

عجیبہ تحفہ

چُنڑیل : ماسٹر عبدالغفار، شہو، کالم

مُوله گھین۔ آس پشی زرگره انگار شت۔
تن سوچ کیر ارو که یہ تانی چاگیل لوؤ
زریں کالئی باچا کہ تحفاً مئی گھیچوم ته
ترے باچا صاب مکہ ته آس مان پا بار کا
دگ۔ دی دوسے لیں زرگره تانی سوا
کالئی سمٹی گی دا باچاں دربار مئی گا۔
چو باچا کہ منو ارو باچہ صاب مئی تھکہ
ایں کالئی ڈائی مئی گیئیت۔

باچہ صاب ان ده بار خوشال ہو خو سوچ
مئی گا اون آس کہ انعام مئی کنار دم۔
ناخاپہ باچہ صابان خیال ته تھی انوج
ٹاک کہ ہو۔ زرگر کہ منو ارو مان درباران
سوئے ما انوج شئی لیں ٹاک تھو اون ا
زمیدارہ مکہ گیاش۔ لیں ٹاک بہ تھکہ
انعام مئی دئینت۔ زرگر وا شیدآل او چھور
ہو ترے کھور تھاشینہ شیکہ روان ہو۔ اپان
کہ ای منو ارو یہ بار مالاں آسرہ کرنش
تانی اچھیت پا بائیلی۔

ا لام مئی ا میش آش۔ سہ بار زمیدار آشو۔
سہ تانی کھیرہ خوبی کا تانی گزارہ
کرنش۔ لیں زمیداراں سئنه ا زرگار آش۔
لیں زرگار بار مالدار آشو پرہ لالچی پا
آش۔ ا چھاٹ لیں زمیدارہ تانی کھیرہ
ٹاکیں بی تلی۔ رین فصال بی ترے کھیرہ
گھاں گھاں ٹاکہ ڈاک بی۔ ا ٹاک اتیک
گھاں ہو اون اتیک گھاں ٹاک کن نہ
لیش۔ زمیدار ان ده بار خوشال ہو اون لیں
ٹاک بی باچا کہ تحفاً مئی گھیچوم۔
ٹاک گھی ا گاڑے وا تلی باچاں دربار
کہ گا تاتہ پہشی باچا کہ عرض کیر ارو
باچہ سلامت ما خیال مئی ائی دنیاں
گھاں ٹاک تھو آس مئی تھکہ تحفاً مئی
گھیبات۔ باچہ صاب لیں انوج تحفاً ده بار
خوشال ہو۔ وزیر کہ منو ارو لیں ٹاک سہ
لوؤ زار ترے لالونہ ا چھله تیلی زمیدار کہ
انعام مئی ده۔

زمیدارہ انعام گھی بار خوشال ہو زار
ٹیزی اپان کہ لار چاگ ترے دی پا سامان